

9.-luokkalaisen kulttuurikansio

Kokoa kulttuurikansioon puolen vuoden ajan kulttuurielämyksiäsi. Kulttuurikansio **palautetaan opettajalle 31.3. 2009.**

Liimaa
pääsyliput
kansioon!

Pakolliset sivut

- kuvaus teatterikäynnistä
- arvostelu lukemastasi aikuisten kirjasta
- raportti museokäynnistä

Huom!

- musiikin valinnaisryhmien oppilaille konserttikäynti (erilliset ohjeet musiikin opettajalta)
- kuvataiteen valinnaisryhmän oppilaille taidemuseokäynti (erilliset ohjeet kuvataiteen opettajalta)

Kuvaus teatterikäynnistä

1. Lue Salasana-tietokirjasta teatteria käsittelevä jakso s. 68-73
2. Kirjoita ensin kuvaus teatterikäynnistäsi. Voit kertoa esimerkiksi seuraavista asioista. Mitä teatterikäyntiisi kuului siitä alkaen, kun saavuit teatteriin? Minkälainen tunnelma oli ennen esitystä? Entä väliajalla? Miten yleisö käyttäytyi ja reagoi esitykseen? Millä tavoin teatterikäynti poikkeaa elokuvissa käynnistä?

3. Esittele ja arvioi näytelmää.

- Kerro perustiedot näytelmästä: ohjaaja, pääosan esittäjät ym. Jos et ole ostanut ohjelmalehtistä, löydät tiedot internetistä teatterin sivuilta.
- Esittele näytelmän kulkua: juonta, henkilöitä, lavastusta, musiikkia ym. Katso ohjeita Salasana-tietokirjan sivulta 73 kohdasta *Voit työstää kokemustasi eteenpäin*. Käytä esittelyssä mahdollisuuksien mukaan teatterisanastoa (Salasana-tietokirja s. 71).
- Tarkastele näytelmän rakennetta Salasana-tietokirjan sivulla 70. Miten näkemäsi esitys vastasi rakennetta?
- Arvioi näytelmän, näyttelijöiden ym. onnistumista. Muista perustella mielipiteesi.
- Kerro, miten näytelmä vaikutti sinuun. Minkälainen kokemus teatterikäynti oli sinulle? Mitä ajatuksia ja tunteita sinussa heräsi?

Kirja-arvostelu

Ohjeita Salasana-tietokirjassa s. 177

Muista

- otsikoida kiinnostavasti
- kirjoittaa kirjan tiedot loppuun
- käytä ohjeita ja mallia tukenasi

- laadi persoonallinen työ, jossa omat ajatuksesi ja tunteesi ovat mukana
- käytä hyvää kirjakieltä.

Raportti museokäynnistä

Ohjeita Salasana tietokirjan sivulla 168.

- Kirjoita raportti museokäynnistä.

- raportin väliotsikot:

Museo ja näyttely (perustiedot)

Näyttelyn esittely (Mitä kaikkea näyttelyssä on? Miten ne ovat esillä? Mitä ne kertovat)

Museon tehtävä (Miksi museo ja tämä näyttely ovat olemassa?)

Arviointia (Mitä mieltä sinä olet näyttelystä ja museosta? Muista perustelut.)

Arviointi

Kulttuurikansion arvosana vaikuttaa painokkaasti viimeisen jakson arvosanaan.

Arvosanaan 8 vaaditaan

- pakolliset tehty hyvin tai
- pakolliset tehty tyydyttävästi, hyviä vapaaehtoisia sivuja

Arvosanaan 9 vaaditaan

- pakolliset tehty hyvin tai kiitettävästi ja kansiossa on lisäksi kiitettävästi tehtyjä vapaaehtoisia sivuja

Arvosanaksi tulee 4 eli hylätty, jos jokin pakollisista sivuista puuttuu.

Hyvin tehty sivu

- sisältää kaikki ohjeen mukaiset asiat
- on kieliasultaan hyvä, olet kirjoittanut kirjakieltä oikeakielisyysääntöjä noudattaen

Vapaaehtoiset sivut

- Laadi erilaisia sivuja kulttuurielämyksistä:

teatterikäynneistä, romaaneista, runokokoelmista, tietokirjoista, elämäkerroista, sarjakuvista, elokuvateatterikäynneistä, tv-sarjoista, tv:n ja radion kulttuuriohjelmista jne.

Tehtäväideoita vapaaehtoisten sivujen laadintaan

I Kirjallisuuteen liittyviä tehtäviä

1. Lue jokin novellikokoelma.

a) Laadi jostakin novellista sarjakuva. Voit myös yhdistellä useampia novelleja. Muista, että sarjakuvassa kuvalla ja tekstillä on yhtä tärkeä tehtävä; sarjakuva ei ole kuvitettua tekstiä tai kuvia, joissa on kuvatekstit. Molemmat elementit vievät tarinaa eteenpäin.

b) Laadi novellianalyysi. Ole tarkka. Lue novelli useammin kuin kerran ja tee lukiessasi merkintöjä ja muistiinpanoja. Tarkastele ja analysoi novellin rakenteellisia piirteitä (aihe, juoni, kerronta, henkilöt ja miljö). Pohdi niiden pohjalta novellin teemaa. Mitä kirjailija haluaa tällä tarinalla kertoa lukijalle? Salasana tietokirjassa kertomakirjallisuuden käsitteitä esitellään sivuilla 60 – 63.

c) Kirjoita novellin henkilön kirje tai päiväkirjamerkintöjä. Eläydy henkilön asemaan ja kerro hänen ajatuksistaan, kokemuksistaan ja tunteistaan. Mieti, millaista kieltä henkilö käyttäisi, ja pyri ilmaisemaan henkilön persoonallisuutta myös kielenkäytön kautta.

2. Lue runoja.

a) Laadi lukemastasi runosta oma luentasi.

Runon luenta ei ole analyysi ja tulkinta. Valmis luentateksti voisi olla loistava pohja analyysin kirjoittamiselle. Nyt ei lopputuloksen kuitenkaan tarvitse olla viimeistelty ja loppuun asti hiottu kirjoitelma.

Kirjoita aistimuksiasi: miltä runo tuntuu, miltä se näyttää, miltä tuoksu ja kuulostaa. Poimi runosta mielestäsi merkittäviä kuvia – mieli- ja kielikuvia. Kirjoita luentaa runoa lukiessasi ja lue runoa moneen kertaan.

b) Laadi lukemastasi runosta analyysi ja tulkinta.

Ole huolellinen. Lue runo hyvin tarkkaan. Kiinnitä huomiotasi rakenteellisiin asioihin kuten rytmiin (äänteet, säkeiden pituus, mahdollinen toisto sekä alku- ja loppusoinnut). Mieti, millainen on runon puhuja ja tarkastele metaforia. Runon analyysi ja tulkinta on kokonainen ja yhtenäinen teksti, jossa pohdit rakenteen ja sisällön pohjalta runon teemaa, syvätasoa.

Salasana tietokirjassa käsitellään runon analysointia sivuilla 64 – 67.

c) Laadi kokonaisesta runokokoelmasta analyysi ja tulkinta.

Ks. ohjeet edellä. Nyt sinun pitää pohtia vielä sitä, millaisen kokonaisuuden kokoelman runot synnyttävät. Onko teoksessa yksi yhteinen teema vai käsittelevätkö runot eri asioita ja ilmiöitä. Mikä runoja yhdistää? Jokaisesta runosta ei kannata erikseen analyysiä kirjoittaa.

d) Kirjoita omia runoja, joissa jäljittelet jonkin lukemasi runon/runokokoelman tyyliä. Jäljittely voi olla myös liioittelevaa, parodioivaa.

e) Kirjoita runon pohjalta tarina. Käsittele tarinassa niitä aiheita tai teemoja, joita löydät runosta.

d) Kirjoita runokokoelmasta omaa elämystäsi kuvaillen. Kerro, miten runot liittyvät sinun elämääsi, mikä niissä on samankaltaista, mikä erilaista, millaisia ajatuksia ja tunteita runot herättivät, miten runon teemat koskettavat sinua. Mitä sinä ihmisenä sait näistä runoista? Miten ne muuttivat sinua?

3. Lue romaaneja.

a) Pidä lukupäiväkirjaa koko kansion täyttämisen ajan. Kirjaa kaikki lukemasi kirjat sivulle. Kirjoita jokaisen kirjan sinussa herättämistä tunteista ja kerro vaikka vain lyhyesti, mitä pidit kirjasta. Sinun kannattaa kirjoittaa päiväkirjaasi lukemisen lomassa, ettei kirjan loputtua tarvitse muistaa kaikkea. Merkitse sivulle päiväkirjan tapaan päivämäärät.

b) Laadi kuvitusta johonkin romaaniin, joka on tehnyt sinuun suuren vaikutuksen. Yritä saada kuviin niitä tunteita, joita olet lukiessasi kokenut.

c) Laadi romaanianalyysi. Tee muistiinpanoja lukemisesi aikana, koska muuten asiat tahtovat unohtua. Pidä myös kirja käsilläsi, kun kirjoitat varsinaista analyysiä ja tulkintaa, jotta voit kertailla asioita. Ole tarkka ja huolellinen.

Salasana tietokirjassa esitellään kirjallisuuden käsitteitä sivuilla 60 – 63.

d) Piirrä lukemastasi romaanista kaavio, jossa esittelet sen piirteitä. Katso mallia Salasana-tietokirjan s. 57 ja s. 60-63. Yritä saada kaavioon paljon asiaa ja myös omia ajatuksiasi.

4. Lue sarjakuvia.

a) Esitele jokin sarjakuva, jota seuraat tai keräilet ahkerasti. Yritä olla mahdollisimman tarkka, jotta lukija saisi esittelyistäsi selkeän kuvan sarjasta. Esitele henkilöitä, tapahtumia, juonikuviota (Toistuvatko ne albumista toiseen?) sekä tapahtumapaikkaa ja -aikaa. Kerro myös, miksi juuri se sarjakuva kiehtoo sinua.

b) Lue samaa lajityyppiä edustavia sarjakuvia (esim. manga, scifi, seikkailusarjakuvat, supersankarisarjakuvat, strippisarjakuvat, eläinsarjakuvat, taidesarjakuvat jne.). Esitele lajityypin piirteitä ja vertaile sen edustajia toisiinsa sekä muihin lajityyppeihin.

II Teatteriin ja elokuvaan liittyviä tehtäviä

1. Käy teatterissa.

a) Lue etukäteen teatteriesityksen käsikirjoitus eli näytelmä. Kirjoita elämyksistäsi vertailu. Mitä sait irti näytelmän lukemisesta? Miten esitys muutti ajatuksiasi, jos muutti? Oliko esitys odotuksesi mukainen? Miten näyttelijät vastasivat ajatuksiasi näytelmän henkilöistä? Miten lavastus ja puvustus tukivat näytelmän sanoman esille tuloa?

b) Kirjoita teatteriarvostelu. Ole tarkkana katsomossa. Tee esityksen aikana muistiinpanoja, jotta kokemuksesi ei unohdu. Millainen näytelmä on? Millainen on esitys? Näyttelijät? Pohdi myös mahdollisesti ohjausta sekä lavastusta ja puvustusta. Mitä mieltä sinä olet. Muista perustella mielipiteesi.

Salasana tietokirjassa puhutaan näytelmäkirjallisuudesta ja teatterista sivuilla 68 – 74 ja arvostelusta sivulla 176.

c) Kirjoita kirje näkemäsi näytelmän jollekin näyttelijälle, ohjaajalle, lavastajalle tai puvustajalle. Kuvaile hänelle kokemustasi näytelmästä erityisesti häntä kiinnostavasta näkökulmasta. Esitä arvioitasi näytelmästä, kysele ja kannusta. Laadi teksti kirjeen muotoon. Jos haluat, kirje voidaan toimittaa vastaanottajalle oikeasti.

d) Piirrä näytelmä sarjakuvaksi. Ota mukaan tärkeimmät kohtaukset (ks. novellitehtävän 1. a) ohjeet)

e) Kirjoita näytelmään jatkoa. Voit kirjoittaa joko kertovan tekstin tai dialogia.

f) Kuvaile näytelmä jonkun sivuhenkilön näkökulmasta. Kerro hänestä mahdollisimman paljon ja esittele, miten hän liittyy päähenkilön kohtaloon.

g) Keksi näkemäsi näytelmään joku uusi henkilö. Kuvaile hänet ja kerro, miksi keksit juuri hänet näytelmään. Kirjoita joitakin kohtauksia uudelleen niin, että tämä uusi henkilö on mukana näytelmässä. Kerro, miten näytelmä tämän uuden henkilön vuoksi muuttuu.

h) Piirrä näkemäsi näytelmän juonikaavio ja selosta se Salasanatietokirjan s. 70 mallin mukaan.

2. Käy elokuvissa elokuvateatterissa.

a) Kirjoita elokuva-arvostelu. Arvioi juonta ja rakennetta, näyttelijöiden suorituksia, kuvausta, ohjausta, puvustusta ja ympäristöjä. Muista perustella. Mihin lajityyppiin elokuva mielestäsi kuuluu? Salasana-tietokirjassa kerrotaan elokuvista sivuilla 46 – 47 ja arvostelusta s. 176.

b) Lue eri lehtien arvosteluja katsomastasi elokuvasta. Vertaile arvosteluja toisiinsa ja omaan mielipiteeseesi. Muista perustella. Perehdy aineiston pohjalta kirjoittamiseen Salasana-tietokirjan sivuilla 157 - 158.

c) Laadi elokuvan henkilöistä henkilökaavio, josta näkyy henkilöiden väliset suhteet. Esittele tärkeimmät henkilöt erikseen.

III Televisioon ja radioon liittyviä tehtäviä

1. Katso televisiosarja.

a) Esittele jokin seuraamasi televisiosarja: mihin aikaan ja paikkaan tapahtumat sijoittuvat, millaisia henkilöitä ja juonikuvioita sarjassa on, mitä lajityyppiä sarja edustaa (esim. tilannekomedia, saippuaopera jne.), mitä lajille tyypillisiä piirteitä sarjassa on? Kerro myös, mikä itseäsi sarjassa kiehtoo.

b) Kirjoita jonkin televisiosarjan seuraava jakso. Laadi käsikirjoitus, jossa on henkilöiden vuorosanat kohtauksittain sekä lyhyitä kuvauksia ympäristöistä ja toiminnasta. Selvitä itsellesi, millainen sarjan tyyli on, ja pyri jäljittelemään sitä (voit halutessasi liioitella eli parodioida).

2. Katso televisiodokumentti.

Esittele dokumentti: aihe, miten se on tehty, rakenne, keskeinen sisältö. Arvioi dokumenttia. Keitä henkilöitä dokumentissa esiintyy: asiantuntijoita, tapahtumiin osallisia, toimittajia ym.

Pohdi dokumentin uskottavuutta, tärkeyttä ja sanomaa. Miksi ohjelma on mielestäsi tehty ja miten se pyrkii vaikuttamaan katsojaan? Kiinnitä huomiota kielenkäyttöön, kuvamateriaaliin ja rytmiin.

IV Museoihin liittyviä tehtäviä

a) Valitse museosta mieleisesi yksityiskohta. Esittele sitä mahdollisimman tarkkaan. Mikä? Miksi? Missä? Kenen? Miltä ajalta? Mikä merkitys? Millaisia arvoja? Miten vaikuttaa?

b) Haastattele museon työntekijää. Kirjoita haastattelun pohjalta lehtijuttu.
Ks. Salasana tietokirja s. 220.

c) Laadi museokäynnistäsi kuvaus. Voit kirjoittaa ja piirtää sekä liittää kansioon museon esitteitä ja muuta materiaalia.